

vores affald

❖ GENANVENDELSE · **GENBRUG** · FOREBYGGELSE MARTS 2024 #04

Alt om den nye storskralds-ordning

Mere miljø og mindre spild
side 4-5

Kig med
i møbelpolstrerens værksted
side 12-13

Bytte-stationer i børnehaven og Byens Hus

side 14-15

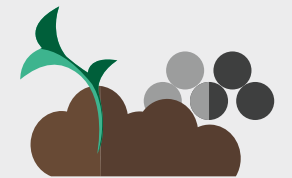
Interview med Peter Øvig og andre, der bor i Gentofte

Om at købe mindre, reparere og vedligeholde
fra side 8

Gentofte
tager ansvar

INFORMATION TIL ALLE HUSSTANDE

FORBRUG AF RESSOURCER

Det gennemsnitlige forbrug af jomfruelige ressourcer – det vil sige ressourcer, der for første gang bliver udvundet og forarbejdet – til nye produkter og ydelser. (Kilde: Circularity Gap Report 2023)

24,5

ton pr. dansker

17,8

ton pr. EU-borger

11,9

ton pr. verdensborger

Vi skal ned på **8 ton** pr. verdensborger for at have et bæredygtigt forbrug

Det globale materialeforbrug er skyld i mindst 50% af alle drivhusgasemissioner

(Kilde: FN)

VORES FORBRUG

Vi ser Danmark som et grønt foregangsland, og det er vi på flere måder også. Men samtidig er vi blandt de lande i verden med størst miljø- og klimaaftryk. Det skyldes især vores høje forbrug af importerede varer som elektronik, tøj og fødevarer. Det er varer, som kræver udvinding og bearbejdning af råmaterialer og energi at fremstille og transportere. Samtidig bliver de ofte kasseret alt for hurtigt, hvilket vi kan se på vores affaldsmængder, der er blandt de største i Europa. Vil vi bidrage til grøn omstilling, er det derfor afgørende at se på, om vi kan skrue ned for vores forbrug og optimere det, så klima- og miljøbelastningen bliver mindsket.

Udvinding og oparbejdning af materialer er årsag til:

90%

af verdens tab af biodiversitet

2. PLADS I SKRALD

Med et gennemsnit på **787 kilo** husholdningsaffald pr. dansker, havde vi i 2022 anden mest skrald blandt de europæiske lande, kun overgået af Østrig. En EU-borger havde i gennemsnit **513 kilo** husholdningsaffald. (Kilde: EU Municipal Waste Statistics)

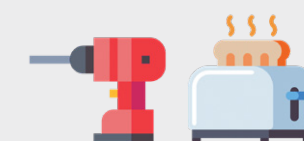
4 jordkloder skulle der til, hvis alle mennesker på Jorden havde et forbrug som danskernes.

(Kilde: Global Footprint Network)

100.000 TON ELEKTRONIK

Tilsammen smider vi **100.000 ton** elektronik ud om året i Danmark. Hvis det i stedet blev repareret, kunne vi spare **en halv million ton CO₂** i det danske klimaregnskab.

(Kilde: Lektor ved AAU Michael Søgaard Jørgensen)

Brug op, køb kvalitet og gør et nul-køb

Dit private forbrug som gentofteborger udgør ca. 55 % af dit klimaaftryk. Derfor gør du en forskel, når du handler mere grønt og cirkulært. Her er tre overvejelser, du kan gøre dig for at få et grønnere forbrug.

1. Har du virkelig brug for det?

Mange køber mere, end de reelt har brug for. Derfor er det mest bæredygtige køb i nogle tilfælde slet ikke at købe noget. Shopping er en integreret

del af vores liv, og derfor er **nul-køb** – hvor vi dropper et planlagt køb – noget, som vi med fordel kan øve os på.

2. Findes det i forvejen?

Mange af de ting, det tøj og indbo, vi ønsker os, findes allerede. Måske samler det støv i andres hjem eller måske kan vi løse vores behov for nyt ved at forny eller reparere det, vi i forvejen har? For at nedbringe mængden af ting og sager, der ofte ikke når at blive brugt op, kan vi øve os i at genbruge, bytte, dele, istandsætte, vedligeholde og reparere vores ejendele, så de lever så længe som muligt.

3. Kan det få et langt liv?

Køber du nyt, så kan du overveje, om din nyanskaffelse er en kvalitetsvare, der kan bruges mange år frem i tiden og leve videre hos andre – måske endda kommende generationer. Og om varen kan repareres, hvis den går i stykker. Ofte er én langtidsholdbar beklædnings- eller brugsgenstand af høj kvalitet et bedre køb på den lange bane end den billigere tilsvarende vare af ringere kvalitet, som bliver slidt op hurtigt og derfor skal erstattes.

Indhold

Vores forbrug
side 3

Ny storskraldsordning
side 4 – 5

Tips til genbrug
side 6

Sådan bliver dit storskrald hentet
side 7

Richard kan fikse det meste
side 8-9

Forbrugsfesten er et kort kapitel
side 10-11

Anjas møbelpolstrerværksted
side 12-13

Byttereol i børnehaven
side 14-15

Genbrugskortet
side 16

”

I 2023 INDSAMLEDE VI RUNDT REGNET 2400 TON STORSKRALD I GENTOFTE. OMKRING 60% GIK TIL FORBRÆNDING OG CIRKA 40% ER SENDT TIL GENANVENDELSE.

Forside: Peter Øvig foran sin renoverede hoveddør i sit hjem i Jægersborg.

Mere patina – mindre storskrald

Mange af os har nok et gammelt arvestykke derhjemme, som har ridser og skrammer og måske knirker lidt i leddene, men som vi alligevel ikke nænner at skille os af med.

Sådan er mit spisebord.

Når jeg sætter mig for at spise aftensmad, så slår det mig nogle gange, hvor mange historier der i tidens løb er fortalt hen over det bord. Det er nemlig ret gammelt. I hvert fald 100 år – måske mere. Min far har siddet og lavet lektier ved det bord. Det synes jeg er sjovt at tænke på.

Det kan være både nødvendigt og forfriskende at købe et nyt, men lige mit spisebord – det kommer jeg ikke til at skifte ud foreløbig.

Det er helt naturligt, at meget af det, vi køber, ikke står tidens test. Det går i stykker eller passer ikke ind længere. Men når man kigger på storskraldsbunkerne, så er der faktisk meget af det, vi sætter til storskrald, som godt kan få et nyt liv et andet sted.

I kommunalbestyrelsen vil vi gerne formindske de bunker lidt, så ting, der stadig har nogle år i sig bliver genbrugt, og så genanvendeligt affald bliver sorteret i affaldsbeholderne og ikke går til forbrænding med blandet affald.

Derfor har vi i Affaldsplanen 2021-32 sat som mål, at vi i Gentofte Kommune med udgangen af 2025 som minimum har tredoblet genbrug af indbo og byggematerialer, og at 50% af husholdningsaffaldet sorteres til reel genanvendelse.

I dette affaldsmagasin – som snarere er et anti-affaldsmagasin – kan du blive klogere på, hvordan du kan justere dit forbrug i en lidt grønnere retning. Du kan fx lade dig inspirere af de tre gentofteborgere Peter, Cecilie og Richard, der fortæller om at nedsætte forbruget, reparere og genbruge mere.

Rigtig god læselyst!

Michael Fenger, borgmester.

Ny storskraldsordning

— mere miljø, mindre spild

Det skal stadig være nemt at sætte stort indbo, der er i stykker eller udtjent ud til storskrald. Men sammen med storskraldet står der alt for ofte poser med småting, der hører til i affaldsbeholderne – eller møbler, der kan bruges igen af andre.

'Storskraldsordningen er en luksus, som vi nødt vil undvære', ytrede flere, da Gentofte Kommune i 2021 bad en række borgere om at evaluere storskraldsordningen. Samtidig var flere opmærksomme på, at ordningen er så bekvem, at man slækker på sorteringen og ikke får sendt gode ting til genbrug.

Ressourcer går tabt med storskraldet

Indholdet i en stikprøve af poser med blandet storskrald bager op om, at der gemmer sig både ting, der kan genbruges, og en hel del affald, der burde være blevet sorteret til genanvendelse i affaldsbeholderne. Blandt andet flere kilo metalaffald, som lå godt gemt mellem aflagt tøj, papstykker, plastemballager og meget andet affald, der heller ikke hører til i storskraldet.

– Som kommune vil vi gerne yde et højt serviceniveau og gøre det nemt for borgerne at få hentet det affald, der er stort og besværligt selv at transportere. Men vi har også en vigtig rolle i at passe på miljøet. Derfor justerer vi nu på storskraldsordningen, så vi får luget lidt ud i storskraldet. Det skulle gerne sikre, at det indbo der kan genbruges, og det genanvendelige affald, der hører hjemme i affaldsbeholderne, ikke går tabt med de ting, der reelt er storskrald, forklarer Ulla Dreehsen, der er leder af Affald og Genbrug.

Farvel til sække med blandet affald

Med det styrkede fokus på genanvendelse er det besluttet fra politisk hånd, at skraldemændene ikke længere skal medtage sække med blandet affald, når de henter storskrald.

Storskraldsordningen er tiltænkt stort affald, der kan være besværligt selv at skaffe sig af med. Småt affald derimod skal sorteres i de forskellige affaldsbeholdere og i miljøboksen. Det er fx mindre stykker af metal, papir, glas, plast, farligt affald, elektronik og småt brændbart affald. Løber du gang på gang tør for plads i en eller flere affaldsbeholdere, kan du bestille en ekstra eller en større affaldsbeholder.

Giv gode ting og møbler videre

Ud over småt genanvendeligt affald gemmer der sig også en del ting i folks storskrald, der kan genbruges, og som også med fordel kan reddes ud af bunken, fortæller Ulla Dreehsen:

– Storskraldsordningen er til affald og ikke beregnet til ting og møbler, der kan genbruges. Alligevel går funktionelt indbo hver dag tabt, når det bliver skilt ad og genanvendt eller brændt med storskraldet. Vi opfordrer derfor til, at man – i det omfang, det er muligt – afleverer brugbare ting, bøger og møbler til genbrug på genbrugsstationen, donerer til frivillige organisationer, forærer eller sælger i Facebookgrupper og på genbrugsportaler som DBA, eller ad andre kanaler sender dem videre, så tingene kan få en chance mere og komme andre til gavn.

Afhentning hver fjerde uge

Gentofte Kommune justerer også på, hvor tit vi henter storskrald, afslutter Ulla:

– Fra marts henter vi storskrald hver fjerde uge i stedet for hver anden. Med udfasningen af de blandede sække og indførelsen af en beholder til pap hos villaer og rækkehuse håber vi på en bedre sortering i affaldsbeholderne, der vil være med til at nedbringe storskraldsmængderne. Samtidig vil de færre afhentninger betyde, at storskraldet roder i bybilledet sjældnere, end det gør i dag. •

Læs mere om storskraldet på gentofte.dk/storskrald eller via QR koden

FÅ EN BEHOLDER TIL PAP

I februar havde 5800 husstande i villaer og rækkehuse bestilt den nye beholder til pap. Skal du også have en?

Beholderen er gratis at bestille og har samme størrelse som de todelte beholdere. Den tømmes samme dag, som der hentes storskrald på din adresse. Du skal selv køre beholderen frem inden kl. 7, den dag den bliver tømt.

Beholderen er valgfri, og du kan stadig sætte pap ud til storskrald, hvis du ikke ønsker den, eller hvis du har store stykker pap, som der ikke er plads til i beholderen. Hvis du sætter mindre stykker pap ud til storskrald, skal det bundtes eller samles i en papkasse. Pappet tages ikke længere med, hvis det er lagt i plastsække.

Bestil en beholder til pap (villaer og rækkehuse) på: gentofte.dk/pap

Storskraldsordningen er til indbo og møbler, der er udtjente og ødelagte. Vi medtager ikke længere sække med blandet indhold, når vi henter storskrald, og vi opfordrer til, at brugbare ting og møbler ikke sættes ud med storskraldet, men at der gøres et forsøg på at få dem genbrugt.

Genbrug storskraldet

Er du af den opfattelse, at brugbart indbo, der sættes ud med storskraldet, bliver taget fra og genbrugt, så forholder det sig desværre ikke sådan. Noget storskrald genanvendes, så materialerne kan bruges i produktion af nye varer. Det gælder fx hårde hvidevarer, stort metal og madrasser. Men de fleste af de ting og møbler, der sættes ud til storskrald, kværnes i komprimatorbilen og køres til forbrænding. Derfor er det vigtigt at forsøge at give gode ting videre til andre, før de bliver kasseret som affald, eller at redde dem ved fx at få dem repareret eller istandsat. Få inspiration til genbrug af storskraldet her.

SÆLG DINE IKEA-MØBLER TILBAGE TIL IKEA

Brugbare møbler og indbo kan afleveres tilbage til IKEA Gensalg, og du kan samtidig tjene lidt på dem. De må gerne have et par ridser og bliver gensolgt i IKEAs Cirkulær butik. Du får vurderet dine brugte IKEA-møbler ved Retur og Reklamation.

AFLEVÉR INDBO TIL GENBRUG PÅ GENBRUGSSTATIONEN

På genbrugsstationen kan du aflevere brugbare ting og møbler i lokalet til direkte genbrug. Her tager iGenbrug imod dem og sorterer dem, før de fragtes til butikken på Stolpegårdsvej 24, hvor de sælges.

iGenbrug er en socioøkonomisk virksomhed, der aktiverer ca. 20 psykisk sårbare borgere, der ellers ville have svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

GIV, FÅ, DEL OG BYT PÅ FACEBOOK

Facebookgrupper er et godt sted at få afsat de ting, du ikke længere selv får brugt, til andre i dit kvarter. I kan også låne og dele ting med hinanden, som I sjældent får brugt. Du kan finde en Facebook-gruppe ved at søge på din bydel.

BESØG REPAIR CAFÉ HELLERUP

Er det gået hul på yndlingssweateren, eller rister din brødrister ikke længere? Så få hjælp af de frivillige syersker, mekanik- og elektronikfiksere hos **Repair Café Hellerup**. Cafeen holder åbent hver 1. og 3. lørdag i måneden fra kl. 12-16 i Byens Hus.

Det er gratis, og du kan få kaffe eller en kop te, mens du venter.

Du kan også låne værktøj med hjem, hvis du selv vil gøre forsøget og fikse noget.

Læs mere på repaircafehellerup.dk

BYTTEMARKED I BYENS HUS

Kom til byttemarked **Lørdag den 4 maj kl. 10-13** i Byens Hus, Hellerupvej 22, Hellerup.

Medbring tøj og ting, du ikke længere får brugt, og tag det, andre har med, som du kan bruge.

Sådan bliver dit storskrald hentet

Emil

Storskraldet bliver hentet af tre forskellige biler. En kranbil, der henter det, der skal genanvendes, fx madrasser, hårde hvidevarer, tekstilaffald, elektronik og stort metal. En komprimatorbil, der henter pap til genanvendelse. Og en komprimatorbil, der henter brændbart affald.

De tre skraldebiler henter storskrald på den samme rute. Skraldemændene, der kører bilerne, holder af deres arbejde med at hente storskrald, men de har hver især en appel til borgerne, der kan gøre deres hverdag endnu bedre.

Emil kører kranbilen og henter det storskrald, der kan genanvendes

'De store ting, fx madrasser, stort metal og hårde hvidevarer, løfter jeg op på bilen med grabben. Nogle gange er det svært at komme til med kranen, fordi der holder en bil parkeret foran storskraldet, eller det står op ad postkassen eller tæt ved husmuren. Det ville være fedt, hvis borgerne var

opmærksomme på at stille de store ting, så kranen nemt kan komme til. De må også gerne tage benene af boksmadrasserne, for så er der plads til flere madrasser på bilen.'

Nikolaj

Nikolaj henter brændbart affald i en komprimatorbil

'Det er ufatteligt, hvor mange gode ting, der sættes ud til storskrald. Udover en guldmønt, så er det vildeste, jeg endnu har set, et italiensk køkken med kogeø, køleskab og komfur til en værdi af 40-60.000 kr. Med alt det, der sættes til storskrald i Gentofte, ville vi nærmest kunne forsyne hele landet med boliginventar. Den slags knuser mit hjerte, og jeg håber, at borgerne vil hjælpe med til, at mere af storskraldet bliver genbrugt!'

Martin

Martin henter pap til genanvendelse i en komprimatorbil

'Der er få, der sætter deres pap rigtigt ud. Tit bliver pappet først bundtet med snor ude på fortovet; det kan gøre pappbunterne meget tunge for os at løfte. Som hovedregel må bundtet ikke være tungere, end at borgeren selv kan løfte det. Andre kommer pap i gennemsigtige sække, og så må vi desværre ikke længere tage det med storskraldet. Pap, der er samlet i en papkasse, indeholder ofte plastikstrips og flamingo, som går ud over genanvendelsen. Og så vil jeg opfordre hundeluftere til at forhindre deres hunde i at tisse op ad pappet. Det er ulækkert, når man tænker på, at pappet skal blive til ny pap, og at jeg skal samle det op.'

Richard kan fikse

En røremaskine med en defekt, der er typisk for det apparat, et nyt træskaft til køkkenkniven og en elsket havelampe, der kom til at lyse igen. Listen af reparationer er lang hos Richard, der fra barnsben har interesseret sig for, hvordan ting fungerer, og hvordan de kan vækkes til live igen, hvis de ikke længere virker.

– Min far og farfar var ingeniører og kunne reparere det meste. Min farfar er fra Nordirland, og der skulle man for alt i verden ikke smide noget ud. Reparation var en nødvendighed dengang, og så var han også nærig. Han havde en drejbænk og lavede alt selv. Min far arvede bænken, og jeg er så heldig, at den i dag står i min kælder, fortæller Richard MacCormac.

I Richards stue er der gang i brændeovnen

– Vi fyrer med umalet træ og spær fra naboens gamle tag, som vi fik, da han byggede om. Da vi renoverede vores eget loft, beholdt vi gulvbrædderne. Det er fantastisk træ, som jeg har genbrugt, da vi byggede vores hønsehus, lavede rammerne til vores biavl og en havelåge til min ekskone, siger Richard, der både kan glæde sig over gratis brænde på nu tredje sæson, og at naboen samtidig blev befriet for at få bortskaffet flere containere med byggeaffald. Ved at beholde gulvbrædderne fra sit eget loft, har han flere gange sparet turen til byggemarkedet efter træ.

Meget elektronisk udstyr kan reddes

Det er ikke første gang, at Richard har overtaget andres kasserede materialer og ting. En gang fik han fingrene i en dyr forstærker, der var smidt ud, fordi den ikke længere virkede. Det drejede sig om en enkelt lodning, der ikke var lavet ordentligt, som han nemt kunne fikse. Han forklarer, at der kan være gode penge at spare ved reparation:

– Mange ved ikke, at de med en billig reser-

det meste

” MANGE VED IKKE, AT DE MED EN BILLIG RESERVEDEL NEMT KAN REPARERE FORSKELLIGE APPARATER.

Richard MacCormac

vedel nemt kan reparere forskellige apparater. Det er ofte de samme defekter, der går igen, fordi vores elektroniske udstyr er designet til at gå i stykker. Fx kan en Kitchen Aid-røremaskine, der koster ca. 4500 kr. som ny, typisk repareres med en reservedel til 150 kr.

Richard mener heller ikke, at man skal lade sig afskrække fra at reparere, hvis et apparat brænder sammen. Engang eksploderede kondensatoren i trædefoden på familiens symaskine. På trods af det høje 'BANG' kunne den ødelagte kondensator uden videre udskiftes med en ny til 30 kr.

På YouTube fandt Richard også en video, der viste, hvordan netop den type symaskine synkroniseres, og nu syr den gamle maskine derudad igen.

Jagten på reservedele

Hvad angår reservedele til sine mange reparationer, så kan Richard i nogle tilfælde lave dem selv på sin farfars drejbænk eller støbe dem i forskellige materialer – også plastik. Andre gange må han tænke ud af boksen. Fx dengang han fiktede sin svigermors havelampe med dioderne fra en LED-pære, eller når han køber det samme apparat blot med en anden defekt på brugtmarkedet og høster reservedelene fra det.

Samtalen bliver afbrudt af Richards kone, der stikker hovedet ind i stuen og siger:

– Husk at fortælle om dit næste projekt. Vi bruger høreværn, når vi støvsuger. Den er i stykker og larmer helt vildt! – en bemærkning, der kan tyde på, at Richard ikke løber tør for reparationsprojekter lige foreløbig. ●

Den reparation, som Richard er mest stolt af, er et knivskaft, som han har snedkereret af et stykke kasseret mahognitræ. Knivbladet fejler intet og kan slibes igen og igen, det var kun træskaftet, der skulle udskiftes. I dag smider de fleste kniven ud, når håndtaget går i stykker, men det kan Richard ikke nænne.

Richards syv tips og tricks til dig, der selv vil reparere

1. Vær nysgerrig, og spring ud i det. Hvad er det værste, der kan ske? – det er jo allerede gået i stykker. Se processen som en rejse, hvor du bliver bedre og bedre for hver reparation.
2. Anskaf dig værktøjet, efterhånden som du får brug for det. Du kan komme langt med almindeligt værktøj og loddegrej.
3. Se YouTube videoer, der giver dig en visuel gennemgang af reparationen.
4. Tag billeder i takt med, at du skiller mekaniske og elektroniske ting ad. Det gør det nemmere, når du skal samle det igen.
5. Gå på jagt efter reservedele ved at søge efter den tekniske manual eller et serienummer. Vi har flere danske reservedelsforhandlere, der dukker op ved søgninger efter reservedele på nettet. Alternativt kan du finde reservedele på eBay, hvor du også kan købe defekte apparater, som du kan tage reservedele fra.
6. Søg hjælp hos eksperter. Fx ved at google efter hjemmesider og chat rum, hvor der deles erfaringer med reparation. Desværre får du sjældent noget ud af at spørge forhandleren og heller ikke producenten.
7. Kast dig ikke ud i noget, som du absolut ikke har forstand på. Så er det bedre at få hjælp af en kyndig reparatør.

KLIMABEREGNEREN

Du kan spare atmosfæren for 5,46 CO₂ ved at få din brødrister repareret. Besparelsen svarer til fx 244 timer foran fjernsynet.

Prøv Repair Café Danmarks Klimaberegner via QR koden her:

Forbrugsfesten er et kort kapitel i danskernes historie

Forfatter og dokumentarist Peter Øvig kan ikke huske, hvad han sidst har sat ud til storskrald, men det er heller ikke så mærkeligt, for han hader at købe nyt og får hellere repareret sine ejendele end at give dem en skæbne som affald.

– Jeg husker som barn, at min farmor vaskede og hængte poser og – hold fast – vita wrap-plastikfilm til tørre i kælderen. Mine bedsteforældre red ikke med på forbrugsbølgen, som mine forældre og deres generation gjorde. De var forment af en anden tid, og det lå ikke til dem at smide ud og købe nyt, fortæller Peter i en refleksion over forbrug i en historisk kontekst.

Peters forældre derimod kunne ikke få det nyt nok, og alt i hjemmet spillede, lige fra boliginventaret til tapetet, der blev udskiftet ved den mindste smule smuds og slid. Han fortsætter sine tanker om forbrug:

– Min modstand mod nyanskaffelser er nok opstået i barndommen, hvor jeg var vidne til, at et toptunet hjem ikke gjorde mine forældre lykkeligere, og at materielle

goder for den sags skyld ikke forbedrede situationen for min mor, der led af alvorlig depression. Jeg bestemte mig derfor, i en tidlig alder, for ikke at lade mit liv styre af materiel rigdom.

Nyanskaffelser er noget bøvl

Men for Peter handler hans uvilje mod at købe nyt lige så meget om, at nyt er forbundet med besvær og uvished. Det forklarer han med sin hoveddør som eksempel:

– Jeg blev opfordret til at få udskiftet min gamle hoveddør med en ny, men døren er rundet øverst, og ville det ikke ende med en masse bøvl, hvis en ny dør ikke passede lige så godt i døråbningen som den gamle?

Peter fik overtalt sin faste håndværker til at gøre forsøget og reparere døren. Det lykkedes, og nu er døren fikset. Det er måske

ikke blevet den pæneste løsning, indrømmer han, men den fungerer upåklageligt, og det er nok for ham.

Reparationskulturen på retur

Det er langt fra første gang, at Peter har mødt modstand, når han har efterspurgt at få noget lavet i stedet for udskiftet. Første gang Peter oplevede, at det at reparere var på retur i samfundet, var i hi-fi-butikken Fona engang i slutningen 1990'erne. Der stod han med sin defekte discman (et ældre batteridrevet apparat til afspilning af cd'er, der kan tages med på farten, red.), og bad om at få den fikset.

– Dét gør vi altså ikke mere, svarede ekspedienten overbærende. Peter uddyber:

– Det var chokerende for mig, at noget, man havde gjort i hundredvis af år, ikke længere blev praktiseret. I dag er mange produkter endda designet til at gå i stykker, eller kan slet ikke repareres, hvis det da overhovedet falder os ind gøre det. Først med klimafokusset de seneste ti år er interessen for reparation stille og roligt vendt tilbage.

” FOR MIG ER NYT SJÆLDENT BEDRE OG OFTE FORBUNDET MED BESVÆR.

Peter Øvig

En dyd at få det fikset

Særligt ved Peter er, at han ikke lægger sig fladt ned, når håndværkere og ekspedienter bedyrer, at en reparation vil være for dyr, for besværlig eller lodret umulig. Enten rådfører han sig hos en anden håndværker eller spørger en gang mere, om det nu kan passe, at det ikke kan reddes. Kun sjældent har han måtte opgive at få noget repareret, og så har det været pc'er og mobiltelefoner, den har været gal med.

Forholdet til de håndværkere, som Peter bruger, er nærmest venskabeligt. Har han først fundet en dygtig og pålidelig håndværker, bruger han vedkommende, til de så at sige stiller træskoene. Og så må han på udkig efter en ny håndværker, der er med på den værste, hvad reparationer angår. Hans erfaring er, at det er de små eller enkeltmandsvirksomhederne, der er villige til at kaste sig ud i de atypiske opgaver med reparation, og han prioriterer at bruge de penge, reparationerne koster.

“Min motivation er ikke kun klimaet, og jeg er på ingen måde hellig, men for mig er nyt sjældent bedre og ofte forbundet med besvær”

Peter springer sjældent selv ud i at reparere, og så er det de simple løsninger, der er i spil.

– Hvis jeg selv skal reparere noget, tyr jeg ofte til gaffatape. Jeg har en taske af bil-dæk, som jeg nødt vil skille mig af med. Hverken skrædderen eller skomageren kan reparere den, så den er, indtil jeg finder en bedre løsning, lappet sammen med tape, forklarer han.

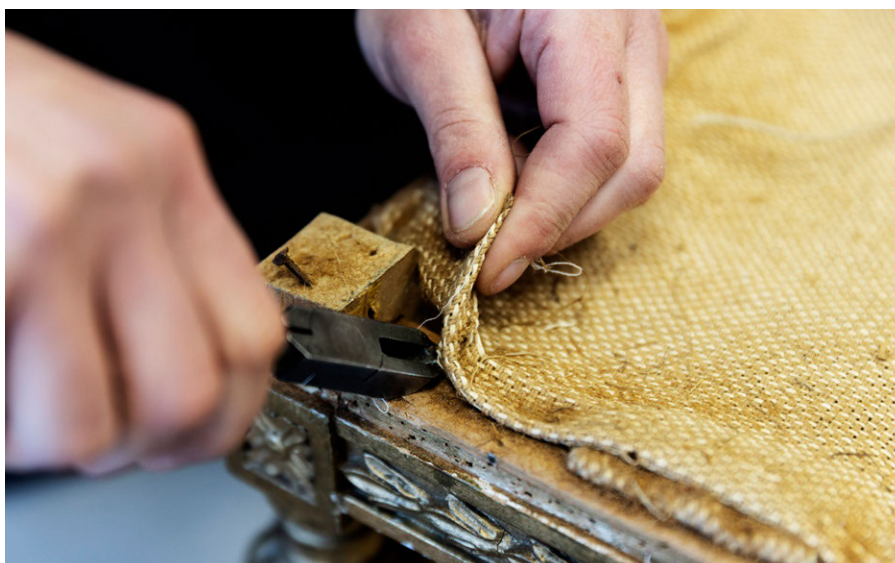
Nostalgi i lænestolen

Det, der giver hans ejendele værdi ud over deres kvalitet og funktion, er de minder, de vækker. Et møbel, som han aldrig vil skille sig af med, er den Wegner Bamestol, som han har arvet fra sine forældre. Stolen må have været en dyr anskaffelse for hans forældre, der begge var kontorassistenter, da de købte den i 50'erne. Det minde, der står stærkest, var, da hans farfar blev enkemand og spiste med hos forældrene hver lørdag. De fik kylling, og det spiste farfaren med fingrene, hvorefter designerstolen blev brugt som serviet.

– Min far var øm over designerstolen, men havde respekt nok for sin far til ikke direkte at irettesætte ham. Han prøvede i stedet med et 'Nu skal vi vist ud at vaske hænder!'. Men det overhørte min farfar, og min far måtte se til, når min farfar brugte stolens armlæn til at tørre sine fedtede fingre af i. Den stol skal ikke ombetrækkes, men overleve med patina og farfars kyllingefedt i hvert fald i min levetid. •

“Vores forbrug er gået amok de seneste 50 år. Det er jo bare stiltfærdigt at gå tilbage til gammel praksis med at genbruge og reparere

OVERVEJ AT FÅ DINE TING FIKSET HOS EN LOKAL HÅNDVÆRKER, I STEDET FOR AT SMIDE DEM UD

- Få huller repareret eller tilpasset tøjet hos **skrædderen**.
- Lad **skomageren** udskifte de slidte skosåler.
- Forny din gamle stol med nyt betræk hos **møbelpolstreren**.
- Få slebet ridserne af dit spisebord hos **møbelsnedkeren**.
- Gå til en **reparatør** med din defekte støvsuger.
- Få renoveret din terrasse af en **tømrer**.

I Anjas værksted har hvert møbel en historie at fortælle

På Fredensvej ligger Anjas hyggelige værksted. Her reparerer, ombetrækker og omformer hun og hendes kollegaer stole, bænke og sofaer, så de på ny bliver attraktive og værd at beholde i endnu en årrække, måske endda indtil den næste generation kan overtage dem.

Anja Kragelund Heider elsker sit arbejde som møbelpolstrer. Opgaverne er forskellige, så hun når aldrig at kede sig. Det er typisk arvestykker eller en sofa, som har tjent én godt, der kommer forbi og får en makeover i Anjas butik.

– Det er et stort ansvar at skulle betrække et møbel, som har været i familien i generationer. Hver en lænestol har en unik historie

med sig, og med ompolstringen skriver vi så at sige et nyt kapitel, siger Anja.

Særligt husker hun en fyr, der skulle have ombetrukket en lænestol, der var gået i arv.

– Han var over to meter høj, og stolen var alt for lille til ham. Vi byggede derfor stolen om med et højere ryglæn og sæde og længere stoleben. Det var et fint samarbejde, og han fik en stol, der passede ham perfekt.

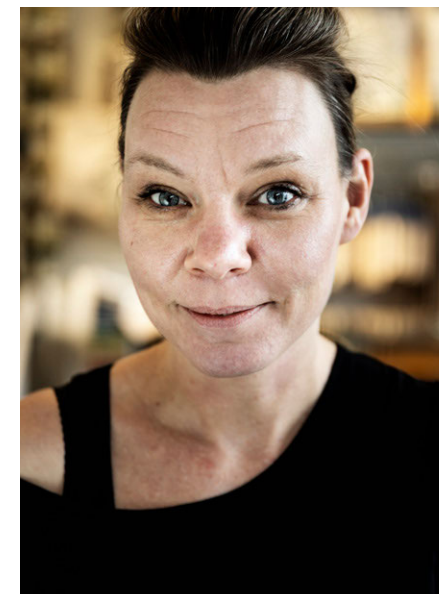
Ældre møbler er nemmere at reparere

I værkstedet er der travlt året rundt, og de kan reparere og ombetrække det meste. Når de alligevel en gang imellem må opgave et møbel, er det som oftest et nyere et af slagsen. Anja forklarer:

– De ældre møbler er generelt nemmere at reparere, fordi de kan skilles ad. Tag fx den her spisestuestol. Den er limet sammen og umulig at få fra hinanden, så den kan få nyt betræk. Sædet og benene fejler intet, og det har været en dyr stol, så det er ærgerligt og et spild af penge, når man har 12 stk. i alt og havde forventet, at de skulle bruges i mange år.

Ifølge Anja burde reparation indtænkes i designfasen, så møblerne nemt kan istandsættes. Lovgivning kan også give et incitament til at få sine møbler istandsat, hvis håndværket bliver konkurrencedygtigt, og det kan betale sig at gå til en møbelpolstrer. Hun afslutter med:

– Jeg vil bestemt mene, at det er bæredygtigt at forlænge levetiden på sine møbler med ompolstring. Du får et møbel, der er skræddersyet til din personlige smag, og du har en intention om at beholde møblet i mange år, når først du vælger at få det ombetrukket. •

Nye EU regler for reparation og produkt-design

RIGHT2REPAIR

EU indgik i februar en aftale om et nyt direktiv om retten til reparation. Direktivet skal gøre det lettere og billigere at få repareret sine produkter, når forbrugerne med de nye krav som minimum kan opnå et års yderligere garanti, hvis en defekt, der opstår inden for garanti-perioden, bliver repareret.

Producenterne vil desuden være forpligtet til at offentliggøre oplysninger om deres reparationsydelser, fx vejledende priser på almindelige reparationer, samt sikre, at reservedele til produkter stilles til rådighed til en rimelig pris. Reparatorer skal kunne bruge brugte, kompatible og 3D-printede reservedele, og der skal etableres en europæisk reparationsplatform, der gør det lettere at finde lokale reparatører.

Spildet af potentielt brugbar elektronik medfører 35 mio. ton affald, 30 mio. ton forbrugte ressourcer, og 261 mio. ton drivhusgasemissioner i EU hvert år. Forbrugernes tab ved at vælge udskiftning i stedet for reparation anslås til 12 mia. euro om året, og 'Right2repair'-initiativet forventes at tilføre 4,8 mia. euro i vækst og investeringer i EU.

ECODESIGN

I december 2023 vedtog EU en forordning om miljømæssigt design, 'Ecodesign'. Aftalen skal forbedre produkter gennem deres livscyklus for at gøre dem mere holdbare og pålidelige, nemmere at genbruge, opgradere, reparere og genanvende, og sørge for at der bliver brugt færre ressourcer, energi og vand i produktionen og skabt mindre affald.

Kravene indføres løbende for forskellige produktgrupper, og det enkelte produkt skal have et digitalt produkt-pas, der indeholder information om produktet, og som forbrugeren kan søge frem og bruge i forbindelse med køb, i brugsfasen og ved bortskaffelse.

Byttereolen er taget i brug i den første af de tre Kløvedalinstitutioner i november 2023 og skal også indføres i de to andre institutioner.

FORDELE VED AT GENBRUGE BØRNETØJ, LEGETØJ OG UDSTYR I STEDET FOR AT KØBE NYT

- Vores børn udsættes for færre skadelige kemikalier, fordi skadelige stoffer vaskes ud eller damper af brugt tøj og udstyr. (Kilde: Miljøstyrelsen)
- Vi sparer råmaterialer, der skal udvindes af naturen.
- Vi forbygger affald, også det affald der opstår i forbindelse med produktion af nye ting og tøj.
- Vi udleder mindre CO₂, når vi forebygger, at nye ting skal produceres og transporteres.
- Færre kemikalier udvaskes til vores spildevand og vandmiljøer, der hvor tøj og ting produceres.
- Vi får et bedre sammenhold, når vi mødes om bytte- og deleaktiviteter.
- Vi lærer vores børn og kommende generationer, at tøj og ting skal bruges op.

Byttebørs hitter i børnehaven

Sammen med andre forældre og medarbejdere i sit barns institution har Cecilie taget initiativ til en byttebørs med børnetøj og udstyr, der gør det nemt for travle forældre at sende gode ting videre eller overtage det, som andres børn er vokset ud af. Det er godt for miljøet og pengepungen, og som bonus giver det sammenhold blandt forældrene.

For Cecilie Ploug Sarp handler grøn omstilling blandt andet om, at vi skal indrette os, så det bliver nemt at gøre det rigtige. De fleste har efterhånden fået øjnene op for vigtigheden i at genbruge og vil gerne, men bliver det for besværligt, så halter det med at få det gjort, mener hun. Cecilie har derfor fået ideen til en byttestation, som hun sammen med forældrebestyrelsen og personalet i sin søns børnehave har ført ud i livet.

– Vi kommer der hver dag, når vi skal hente og bringe, så daginstitutionerne er et oplagt sted at bytte børnetøj og -udstyr. Det kan endda gøre hverdagen nemmere for os travle forældre, når vi ikke skal ud og lede efter nye gummistøvler, men kan snuppe et par i næste nummer fra en byttereol i børnehaven, og den lille synes, at han har vundet i lotteriet, når han får en fin sweater eller skjorte med hjem, siger Cecilie.

Genbrug

– godt for børns fremtid og sundhed

Tanken bag byttestationen er at gøre det nemt at få børnenes ting og tøj til at cirkulere, og samtidig nedbringe køb af nyt. Hver gang fx et par sko bliver genbrugt, sparer man som udgangspunkt fremstillingen af et par nye, og det er der ifølge Cecilie, der rådgiver og underviser i grøn omstilling til daglig, mange fordele ved:

– Produktion af nye ting er forbundet med mange processer, der bl.a. forbruger vand og energi, udleder CO₂ og skaber en masse affald. Der er mindre kemi i brugt tøj og legetøj, fordi det er afgasset eller vasket ud, og vi undgår derfor, at både kemi fra produktionen og fra tøjvask udledes i naturen.

Der kan også være en anden fordel i at iføre sine børn brugt børnetøj, forklarer Cecilie:

– Huden er vores største organ og optager den kemi, der afgives fra tøjet. I takt med at tøjet bliver brugt og vasket, forsvinder mange af de skadelige stoffer. Derfor er brugt tøj generelt et bedre valg, når man vil mindske påvirkningen af vores børns hud i de vigtige udviklingsår.

” VI KOMMER DER HVER DAG, NÅR VI SKAL HENTE OG BRINGE, SÅ DAGINSTITUTIONERNE ER ET OPLAGT STED AT BYTTE BØRNETØJ OG -UDSTYR.

Cecilie Ploug Sarp

Byttebørs som fysisk installation og som app

'Byttebørsen', som de kalder reolen med hylde og kasser til sko, tøj, spil og legetøj, står lige ved indgangen. Den har hjul og regnslag og kan køres udenfor, når vejret er til det. Den kan også tages frem, når børnehaven og vuggestuen holder forskellige arrangementer.

Større ting og udstyr, som der ikke er plads til på reolen, bliver slået op og delt i en lukket gruppe på appen WeUse. Efter aftale kan tingene overdrages i børnehaven eller på hjemmeadressen. Gruppen er gratis at oprette og gør det nemt at bytte, når fx en rejseklapvogn eller brugt barneseng ikke skal optage plads i institutionen, men kan ligge online.

Bytteaktiviteter får fællesskabet til at blomstre

Foruden det miljømæssige aspekt ved bytteordningen er der også et vigtigt socialt element, som gør byttebørsen populær, fortæller Cecilie:

– Ting til børn bruger vi i kort tid og ofte ret få gange, og har vi tøj og legetøj, vi ikke bruger, skal det ud af gemmerne. Det skaber desuden sammenhold mellem forældrene, når man har en sag at mødes om, og giver et netværk i nærområdet.

Og det er da også kun positive udmeldinger, som Cecilie og bestyrelsen har fået fra institutionens forældre efter indførelsen af byttereolen, uddyber Cecilie:

– Vi har kun hørt godt om byttebørsen. Flere har sagt 'hvor er det fedt, og hvor giver det god mening!' Børnene arver i forvejen fra venner og familie, så forældrene er åbne for at genbruge børnetøj og ting. Det er godt for børn og miljø, og der er penge at spare – altså en win-win for de fleste. •

Byt løs i Byens Hus

På 1. sal i Byens Hus ved Frivillighedscentret står et byttestativ til tøj og mindre brugsgenstande. Her kan du gratis tage det, andre ikke længe har brug for, eller forære tøj og ting, du ikke længere selv bruger, til andre. Hjælp gerne med at holde stativet pænt og ryddeligt til den næste, der kigger forbi.

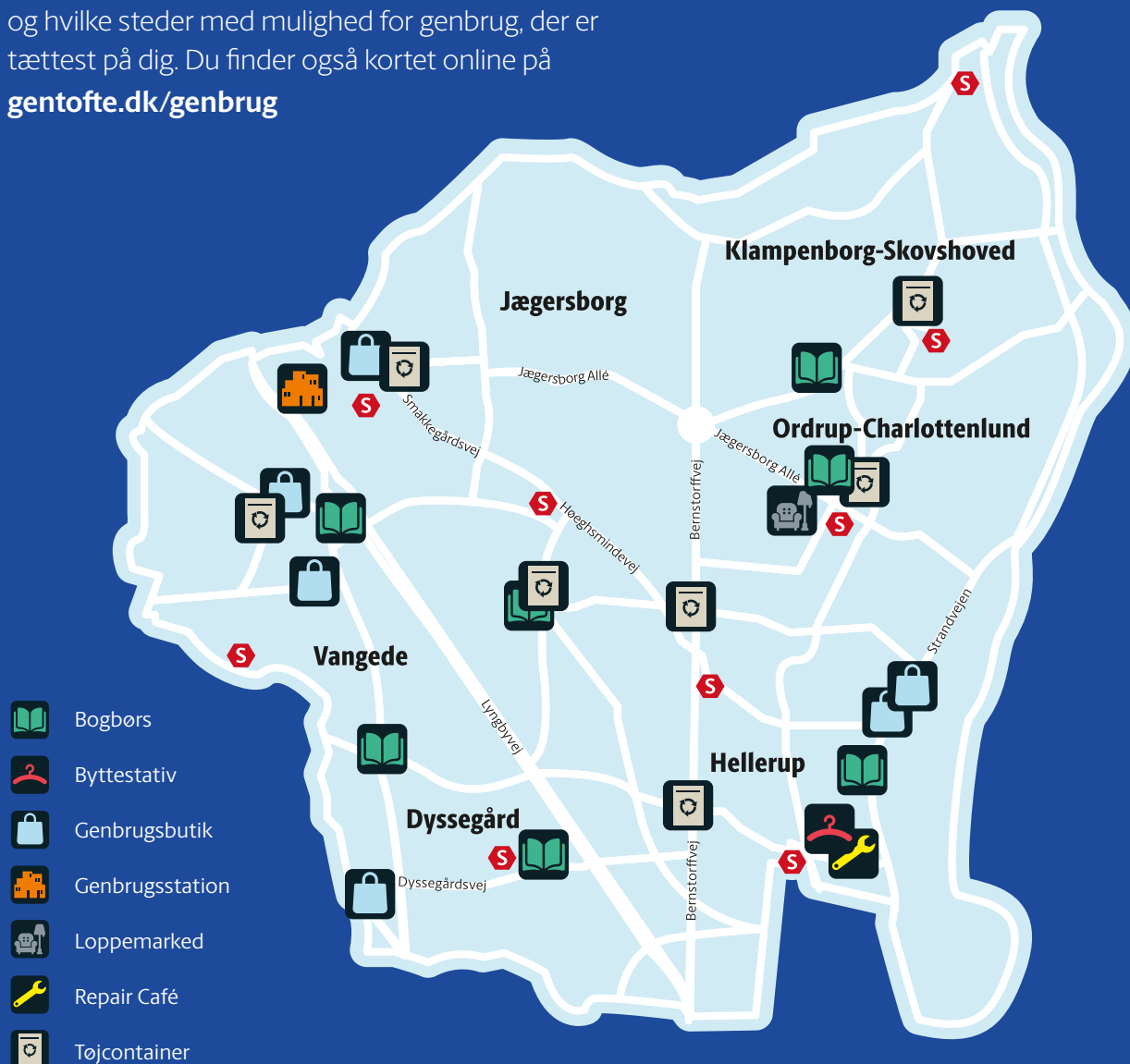
Vil du prøve et byttestativ?

Vil du afprøve et byttestativ i din boligforening, din forening, dine børns daginstitution eller i den virksomhed, hvor du arbejder, så skriv til: renovation@gentofte.dk

Her kan du gi' og få

Genbrugskortet viser, hvor du kan donere, bytte, reparere eller købe genbrugsting og -tøj i Gentofte, og hvilke steder med mulighed for genbrug, der er tættest på dig. Du finder også kortet online på gentofte.dk/genbrug

**Gentofte
Kommune**

Affald og Genbrug

Bernstorffsvej 159, 1. sal
2990 Charlottenlund
renovation@gentofte.dk
3998 8100

Vores affald (Genbrug) Marts 2024, 4. oplag.

Tryk: Printdivision. Fotograf: Jakob Carlsen
Papir: Nautilus Classic (100% recycled)
Redaktør: Marie-Louise Rosengaard
Redaktion: Affald & Genbrug og Kommunikation

